

OBECNÁ PSYCHOLOGIE

Zkouška vyžaduje uplatnění poznatků z předmětů PSY105/705 Psychologie kognitivních procesů a PSY106/706 Psychologie emocí a motivace a schopnost jejich integrace s poznatky získanými v dalších předmětech dvouoborového studia psychologie.

1. Vědomí
2. Vnímání
3. Pozornost
4. Představivost, fantazie, tvořivost
5. Paměť
6. Učení
7. Myšlení, metakognice, rozhodování, řešení problémů
8. Řeč, jazyk
9. Emoce, citové zážitky – obecná charakteristika emocí, aktuální geneze emocí, funkce emocí, sociokulturní kontext emocí
10. Psychofyzilogické indikátory emocí - typické periferní a viscerální projevy emocí
11. Teorie emocí, způsoby zkoumání citových zážitků
12. Motivace - obecná charakteristika, principy, základní přístupy k tématu motivace, teorie motivace
13. Výkonová motivace
14. Frustrace, agrese, konflikty
15. Stres
16. Obranné mechanismy ega
17. Vůle
18. Vztah mezi kognitivními procesy a emočním prožíváním - kognitivní procesy v rámci osobnosti; emoce, motivace a vůle v rámci osobnosti

Zdroje k okruhům jsou uvedeny v aktuálních syllabech k předmětům obecné psychologie PSY105/705 a PSY106/706.

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

1. Metody vývojové psychologie, metodologické možnosti a meze výzkumů. Základní metodologické přístupy a nástroje ve vývojové psychologii. Výzkumy ve vývojové psychologii.
2. Vývojové teorie a vývojové modely – endogenní, exogenní a interakční paradigma.
3. Darwinismus, etologie a současné biologizující pohledy na psychický vývoj (sociobiologie, evoluční psychologie); ekologický model vývoje, situační a kontextuální aspekty v ontogenezi. Vývoj jako proces celoživotního utváření (Life Span Development).
4. Dědičnost versus prostředí. Determinanty vývoje. Výzkumy dědičnosti.
5. Deprivace a vlivy vedoucí k deprivaci. Výzkumy a významná zjištění.
6. Emocionalita v průběhu života. Teorie citové vazby (attachment).
7. Vývoj myšlení, řeči a učení.
8. Teorie vývoje morálky v pojetích různých psychologických směrů a škol.
9. Vývoj interpersonálních vztahů, sociální poznávání v ontogenezi, rozvoj sociální kompetence. Rozvoj empatie, kooperace, soupeření.
10. Prenatální vývoj, období novorozenecké a kojenecké.
11. Období batolete.
12. Předškolní věk, mladší školní věk.
13. Adolescence.
14. Dospělost.
15. Stárnutí a stáří.

Literatura je uvedena v syllabech k předmětům vývojové psychologie PSY 103/703 a PSY104/760.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

1. Vymezení SP jako základní psychologické disciplíny (definice, cíle). Odlišení sociální psychologie od dalších sociálně vědních disciplín (sociologie, sociální antropologie) a od dalších psychologických disciplín.
2. Sociálně psychologický výzkum: jeho specifika z hlediska výzkumného designu, metod, etiky. Vliv kultury a historické epochy...
3. Základní etapy vývoje SP v průběhu 20. století v euro-americkém kulturním prostředí, současná vlivná paradigmatata a teorie SP.
4. Vztah sobě samému jako produkt sociální interakce, sebepojetí, sebehodnocení a behaviorální projevy sebereflexe.
5. Sociální percepce: proces, determinanty, chyby v sociální percepci. Kategorizace a utváření stereotypů.
6. Atribuční procesy: teoretické zdroje současných přístupů, okolností atribučování, základní principy atribučování a pravidla uvažování o příčinách. Atribuční zkreslení tzv. chyby.
7. Socializace osobnosti (proces socializace, vnější a subjektivní kritéria úspěšné socializace). Sociálně psychologický pohled na identitu (vymezení, možné teoretické přístupy).
8. Postoj: možná vymezení, teoretické přístupy a modely. Teorie postojové změny, vztah postoj - chování.
9. Sociální vlivy: konformita, vyhovění, poslušnost.
10. Blízké osobní vztahy a interpersonální atraktivita. Dynamika a faktory ovlivňující dyadické vztahy. Sociálně psychologický pohled na partnerský vztah...
11. Malá sociální skupina: vymezení, struktura, dynamika, faktory ovlivňující skupinové dění...
12. Vliv skupiny na jednotlivce: sociální facilitace, skupinové myšlení, skupinová polarizace. Sociální zahálení, kooperace a soupeření.
13. Chování a prožívání člověka ve velké skupině. Klasické teorie davového chování, nové pohledy na chování člověka ve specifikovaných velkých skupinách (např. sportovní a jiné publikum, demonstrace apod.).
14. Lidská komunikace: psychologické vymezení, typy komunikace, verbální a neverbální složka komunikace. Komunikační styly a motivy, pravidla a fauly v lidské komunikaci. Persuase.

Poznámka: Při zkoušení jednotlivých okruhů se bude kromě relevantních teoretických znalostí rovněž očekávat schopnost a dovednost studenta aplikovat získané poznatky do praxe, tzn. uplatnit je na psychologickou analýzu běžných či výjimečných životních situací.

Literatura je uvedena v sylabech k předmětům sociální psychologie PSY 107, PSY108.

METODOLOGIE PS. VÝZKUMU

Zkušební okruhy vyžadují integraci poznatků z předmětů PSY112 a PSY117. Základní literatura pro přípravu je dána sylaby těchto předmětů. U některých okruhů uvádíme další literaturu, která usnadňuje vyhledání potřebných informací. Při zkoušení očekáváme, že student je schopen znalosti z předmětů PSY112 a PSY117 provázat s ostatními oblastmi psychologie.

1. Charakteristika vědecké metody

Pierceovy metody poznávání, vznik a testování teorií, znaky dobré teorie. Základy filozofie vědy a epistemologie (pozitivismus, postpozitivismus, relativismus, kritický realismus, pragmatismus). Konceptualizace pravdy a vysvětlení (nomologické kauzální, hermeneutické porozumění, teleologie/funkce). Dedukce, indukce, abdukce, „problém“ indukce. Redukce a redukcionismus. Kuhnovské paradigma. Sociologická pojetí vědy.

Doplňující literatura

Bem, S., Looren de Jong, H. (2006). *Theoretical issues in psychology. An introduction*. 2nd. Thousand Oaks, Sage.

Fajkus, B. (2005). *Filozofie a metodologie vědy. Vývoj, současnost a perspektivy*. Praha, Academia.

2. Etika v psychologickém výzkumu

Etika vztahující se k tvorbě dat, účastníkům výzkumu a publikační etika.

Doplňující literatura

Etický kodex VaV, etické kodexy ČMPS, APA, BPS, ČAPV a jejich výklady.

3. Výzkumná otázka a hypotézy

Zdroje výzkumných otázek, typologie výzkumných otázek ve vztahu k cílům výzkumu, základní znaky dobrých výzkumných otázek. Zásady formulování hypotéz, typy hypotéz, chyby při formulování hypotéz. Princip statistického testování hypotéz, intervaly spolehlivosti. Principy falzifikace a verifikace.

Doplňující literatura

Popper, K. R. (1997). *Logika vědeckého bádání*. Praha, OIKOYMENH.

4. Proměnné ve výzkumu

Klasifikace, definice, operacionalizace, validita a reliabilita měření, teorie měření (např. aplikace na konstrukci postojových škál), úrovně měření. Popisné statistiky pro různé úrovně měření a jejich grafické zobrazení.

5. Vnitřní validita

Zdroje ohrožení validity v různých typech výzkumných designů. Způsoby vypořádání se s ohroženími validity u experimentálních a neexperimentálních výzkumných designů. Principy usuzování o kauzalitě.

6. Vnější validita

Způsoby pořizování vzorků (lidí, jevů, časů), reprezentativnost a její zajišťování. Rozdíly v přístupu k zajištění reprezentativnosti v experimentálních designech a výběrových šetřeních (survey).

Doplňující literatura

Kalton, G. (1983). *Introduction to survey sampling*. Newbury Park, Sage.

7. Experimentální výzkumné designy

Principy experimentu, typy experimentálních výzkumných designů, kvaziexperiment, výzkum N=1. Statistická analýza experimentů – t-testy, ANOVA, jejich varianty a neparametrické alternativy.

8. Neexperimentální výzkumné designy

Korelační studie, ex post facto výzkumy, survey, vývojové designy. Statistická analýza neexperimentálních designů – korelační a regresní analýza.

9. Pozorování

Typy pozorování, výhody a nevýhody pozorování, principy tvorby pozorovacího schématu, způsoby zjištění a zajištění validity a reliability, neinvazivní metody sběru dat.

10. Dotazování – rozhovor a dotazníky

Rozhovor – typy, výhody a nevýhody, principy tvorby rozhovorového plánu, zásady vedení rozhovoru, způsoby zajištění validity a reliability.

Dotazník – možnosti a meze použití, typy položek / otázek, zásady formulování a řazení otázek, způsoby zajištění validity a reliability.

11. Vědecká komunikace

Principy a žánry, struktura empirické časopisecké studie, zásady a účely citování pramenů, typy citovaných informací, publikační zkrácení, základy scientometrie. Prezentace výsledků statistických analýz.